

Shodiyev Bekzod
Dotsent
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti
O‘zbekiston
Abdieva Dilfuza
Katta o‘qituvchi
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti
O‘zbekiston

QORAKO‘LCHILIK TARMOG‘INI UZOQ MUDDATLI BARQAROR RIVOJLANTIRISH

***Annotatsiya:** Maqolada mamlakatimizda qorako‘lchilik tarmog‘ining rivojlanishi va uning qishloq xo‘jaligidagi o‘rni yoritilgan. Qorako‘l mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmini oshirish, naslchilik ishlarini takomillashtirish, yaylovlardan samarali foydalanish hamda mahsulotlarni qayta ishlash va eksport qilish masalalari tahlil qilingan. Tarmoqning barqaror rivojlanishi uchun SWOT tahlil asosida ichki va tashqi omillar ko‘rib chiqilib, strategik rivojlanish yo‘nalishlari belgilangan. Tahlil natijasida kuchli tomonlardan samarali foydalanish, zaif tomonlarni bartaraf etish va xatarlarni boshqarish bo‘yicha aniq chora-tadbirlar taklif etilgan. Ushbu yondashuv qorako‘lchilik tarmog‘ini uzoq muddatli barqaror rivojlantirishga xizmat qilishi ta’kidlanadi.*

***Kalit so‘zlar:** qorako‘lchilik, qishloq xo‘jaligi, yaylovlardan foydalanish, swot tahlil, ekologik moslashuvchanlik, eksport salohiyati, raqobatdoshlik, texnologiyalarni joriy etish, barqaror rivojlanish, qorako‘l terilari, xalqaro hamkorlik, iqlim o‘zgarishi*

Шодиев Бекзод
Доцент
Университет экономики и педагогики
Абдиева Дилфуза

*Старший преподаватель
Университет экономики и педагогики
Узбекистан*

ДОЛГОСРОЧНОЕ УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ ОТРАСЛИ КАРАКУЛЕВОДСТВА

***Аннотация:** В статье рассматривается развитие отрасли каракулеводства в нашей стране и её роль в сельском хозяйстве. Анализируются вопросы увеличения объёмов производства каракулевых изделий, совершенствования племенной работы, эффективного использования пастбищ, переработки и экспорта продукции. Для обеспечения устойчивого развития отрасли проведён SWOT-анализ внутренних и внешних факторов, на основе которого определены стратегические направления развития. В результате анализа предложены конкретные меры по эффективному использованию сильных сторон, устранению слабостей и управлению рисками. Подчёркивается, что предложенный подход способствует долгосрочному устойчивому развитию каракулеводческой отрасли.*

***Ключевые слова:** Ключевые слова: каракулеводство, сельское хозяйство, использование пастбищ, SWOT-анализ, экологическая адаптивность, экспортный потенциал, конкурентоспособность, внедрение технологий, устойчивое развитие, каракулевые шкуры, международное сотрудничество, изменение климата.*

***Shodiyev Bekzod**
Associate Professor
University of Economics and Pedagogy
Abdieva Dilfuza
Senior Lecturer
University of Economics and Pedagogy
Uzbekistan*

LONG-TERM SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF KARAKUL FARMING INDUSTRY

***Annotation:** The article explores the development of the karakul breeding industry in our country and its role in agriculture. It analyzes issues related to increasing the production volume of karakul products, improving breeding practices, efficient use of pastures, and processing and exporting products. A SWOT analysis of internal and external factors is conducted to ensure the sustainable development of the industry, and strategic development directions are identified. Based on the analysis, specific measures are proposed to leverage strengths, address weaknesses, and manage risks. It is emphasized that the proposed approach contributes to the long-term sustainable development of the karakul breeding sector.*

***Keywords:** Keywords: karakul breeding, agriculture, pasture utilization, SWOT analysis, ecological adaptability, export potential, competitiveness, technology implementation, sustainable development, karakul pelts, international cooperation, climate change.*

Kirish. Mamlakatimizda qorako‘lchilik tarmog‘ini rivojlantirish va uning qishloq xo‘jaligidagi o‘rnini ta‘minlash, qorako‘l mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmlarini oshirish va ularning turlarini ko‘paytirish asosida keng ko‘lamli tarkibiy o‘zgartirishlarni amalga oshirish, chorvachilikda xususiy mulkning ustuvor ahamiyati va naslchilik ishlarini takomillashtirish, yaylovlardan samarali foydalanish, chorvachilik mahsulotlari ishlab chiqarish hajmlarini ko‘paytirish va raqobatdoshligini oshirish, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarni qayta ishlash va eksportga yo‘naltirish masalalariga katta e‘tibor qaratildi.

Qorako‘lchilik tarmog‘ining mavjud salohiyatini har tomonlama oshirish, tarmoqdagi xo‘jaliklarning samarali faoliyatini ta‘minlash, “qorako‘lchilik mahsulotlarini ishlab chiqarish-tayyorlash-saralash-qayta ishlash-sotish tizimida”gi

korxonalar o'rtasida iqtisodiy munosabatlarni mustahkamlash, pirovard natijada ushbu tarmoqni barqaror rivojlantirish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar amalga oshirish maqsadida institusional islohotlarni jadallashtirish maqsadga muvofiq.

Qorako'chilik tarmog'ining barqaror rivojlanishini SWOT tahlili tarmoqning ichki va tashqi omillarini tahlil qilish orqali strategik rivojlanish imkoniyatlarini belgilashga yordam beradi:

S (Strengths) – Kuchli tomonlar

1. Ekologik moslashuvchanlik: Qorako'l qo'ylarining cho'l va yarim cho'l sharoitlariga moslashganligi.

2. Mahsulotning noyobligi: Qorako'l terilari o'zining sifati va estetik xususiyatlari bilan xalqaro bozorda yuqori baholanadi.

3. Tarixiy meros: Qorako'chilik O'zbekiston va Markaziy Osiyo madaniy merosining ajralmas qismi bo'lib, turizm va eksport salohiyatiga ega.

4. Kichik kapital talab qilinishi: Qorako'chilik tarmog'i boshlang'ich investitsiyalar uchun katta xarajatlarni talab qilmaydi.

5. Eksport salohiyati: Mahsulotlarning xalqaro bozorda yuqori talabga ega bo'lishi eksport daromadlarini oshirishi mumkin.

W (Weaknesses) – Zaif tomonlar

1. Yaylovlarning degradatsiyasi: Yaylovlarning ortiqcha foydalanilishi va ekologik muvozanatning buzilishi.

2. Texnologik orqada qolish: Qayta ishlash va ishlab chiqarish texnologiyalarining eskirganligi.

3. Moliyaviy cheklovlar: Tarmoqni rivojlantirish uchun yetarli darajada investitsiya va davlat yordamining yetishmovchiligi.

4. Malakali mutaxassislarning yetishmasligi: Sohada zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan kadrlarning kamligi.

5. Marketing va brendlashning zaifligi: Mahsulotlarni xalqaro bozorda samarali targ'ib qilishdagi cheklovlar.

O (Opportunities) – Imkoniyatlar

1. Texnologiyalarni joriy qilish: Zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etish orqali mahsulot sifatini va hajmini oshirish.

2. Xalqaro hamkorlik: Chet el investitsiyalari va ilmiy-tadqiqot markazlari bilan hamkorlikni rivojlantirish.

3. Yangi bozorlar: Yevropa, Osiyo va Amerika davlatlarida qorako‘l mahsulotlariga bo‘lgan talabni qondirish orqali eksport hajmini oshirish.

4. Barqaror qishloq xo‘jaligini rivojlantirish: Iqlimga moslashgan amaliyotlar va ekologik yondashuvlarni tatbiq etish.

5. Turizm bilan integratsiya: Qorako‘lchilikni tarixiy va madaniy brend sifatida rivojlantirish orqali agro va madaniy turizmni targ‘ib qilish.

T (Threats) – Xatarlar

1. Iqlim o‘zgarishi: Qurg‘oqchilik va cho‘llanish jarayonlarining jadallashishi yaylovlar samaradorligini pasaytirishi mumkin.

2. Raqobat: Xalqaro bozorda boshqa mamlakatlarning qorako‘l mahsulotlari bilan raqobatning kuchayishi.

3. Bozor narxining beqarorligi: Xalqaro bozorlarda qorako‘l terilari va mahsulotlariga bo‘lgan narxlarning keskin o‘zgarishi.

Tahlil natijasi va strategik tavsiyalar

- Kuchli tomonlar va imkoniyatlardan foydalanish: Qorako‘lchilikning noyobligi va xalqaro talabni inobatga olib, texnologiyalarni joriy qilish va yangi bozorlarni zabt etish.

- Zaif tomonlarni bartaraf etish: Yaylovlarning ekologik boshqaruvini kuchaytirish, kadrlar tayyorlash tizimini rivojlantirish va zamonaviy texnologiyalarni jalb qilish.

- Xatarlarni kamaytirish: Iqlim o‘zgarishiga moslashgan amaliyotlarni tatbiq etish, kasalliklarni oldini olish va sug‘urta tizimlarini rivojlantirish orqali xavflarni boshqarish.

Bu tahlil asosida ishlab chiqilgan strategiyalar qorako‘lchilik tarmog‘ini uzoq muddatli barqaror rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Шодиев Б. Т., Абдиева Д. К. УВЕЛИЧЕНИЕ ОБЪЕМОВ ПРОИЗВОДСТВА ПРОДУКЦИИ КАРАКУЛЕВОДСТВА // Экономика и социум. 2023. №12 (115)-1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/uvelichenie-obemov-proizvodstva-produktsii-karakulevodstva> (дата обращения: 10.12.2024).
2. Musagaliev, A. J., & Shodiev, B. T. (2022). Methodological Issues of Location and Effective Use of Wells in Pastures in Uzbekistan. Partners Universal International Research Journal, 7 (1), 1-5.
3. Samiyeva G. Ijtimoiy sohada maqsadli jamg ‘armalar va ijtimoiy fondlar faoliyatini takomillashtirishning xorij tajribasi //THE INNOVATION ECONOMY. – 2024. – Т. 2. – №. 02.
4. Самиева Г. АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИНИ ОШИРИШДА ИЖТИМОЙ ИНФРАТУЗИЛМАНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ //Nashrlar. – 2023. – С. 509-511.
5. Самиева Г. Т. ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В ПОВЫШЕНИИ БЛАГОСОСТОЯНИЯ НАСЕЛЕНИЯ //Экономика и социум. – 2024. – №. 2-1 (117). – С. 1341-1345.
6. Khujakulova N. R. Economic Efficiency of Using Innovative Technologies In the Cultivation of Medicinal Plants //The Journal of Economics, Finance and Innovation. – 2023. – С. 198-202.
7. Rustamovna K. N. State Support Areas for the Cultivation of Medicinal Plants in Agriculture. – 2023.
8. Khujakulova N. R. WAYS TO INCREASE EFFICIENCY BY APPLYING THE EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN THE CULTIVATION AND PROCESSING OF MEDICINAL PLANTS //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-1. – С. 395-399
9. Makhmutullaeva S. Optimization of Global Logistics Networks: Experience of Asian Countries //Procedia of Theoretical and Applied Sciences. – 2024. – Т. 15. – №. 2. – С. 44-51.

10. Махмутуллаева С. РОЛЬ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В РАЗВИТИИ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ПЛОДООВОЩНОЙ ПРОДУКЦИИ //Мировая наука. – 2024. – №. 8 (89). – С. 43-51.

11. Дустова М. Х., Махмутуллаева С. Х. ПРЕОДОЛЕНИЕ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРЕПЯТСТВИЙ ДЛЯ УВЕЛИЧЕНИЯ ЭКСПОРТА ФРУКТОВ И ОВОЩЕЙ //Science and innovation. – 2024. – Т. 3. – №. Special Issue 42. – С. 538-542.

12. Makhmutullaeva S. Innovations in export logistics for Uzbekistan's produce //YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT. – 2024. – Т. 2. – №. 7.